

Міністерство культури та інформаційної політики України
Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка
Факультет оркестрових інструментів
Кафедра духових та ударних інструментів

Ковальчук Тарас Андрійович

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ ВІНТОНА МАРСАЛІСА

Спеціальність 025 – Музичне мистецтво

Профілізація – Труба

Бакалаврська робота

Науковий керівник –
Вар'янюк О. І.
Кандидат мистецтвознавства,
старший викладач
кафедри духових та ударних
інструментів.

Рецензент –
Наконечний Р. М.
заслужений артист України,
професор кафедри
духових та ударних інструментів

Львів - 2021

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Коротка біографія Вінтона Марсаліса.....	5
Розділ 2. Виконавська діяльність.....	7
2.1 Марсаліс як виконавець класичної музики.....	7
2.2 Марсаліс як джазовий виконавець.....	10
Розділ 3. Вінтон Марсаліс як суспільно-мистецький діяч.....	13
3.1 Марсаліс як викладач.....	13
3.2 Композиторська творчість.....	15
3.3 Публіцистична та просвітницька діяльність.....	16
Висновки.....	21
Список використаних джерел.....	23

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Вінтон Марсаліс - це унікальна особистість, феноменальний трубач-віртуоз, у виконавській творчості якого рівно втілені довершені зразки виконання як класичних творів, так і джазових. Він записав та виконав великий діапазон музики – від бароко до джазу, є учасником і солістом симфонічних оркестрів та біг-бендів, збагатив звучання джазу новими прийомами виконання, новими ідеями, записуючи при цьому альбоми класичної музики для труби, що позиціонує його в умовний список найкращих музикантів усіх часів.

Марсаліс став першим і єдиним музикантом-духовиком, який отримав премію Греммі в двох різних музичних стилях в один рік (1983 рік- як найкращий класичний виконавець, соліст за «Барокову музику для труби (Вівальді, Телеман, Пахельбель, Гайдн, Фон Бібер)», та за альбом «Квартет Вінтона Марсаліса наживо на блюзовій алеї» - як найкраща джазова група та найкращий джазовий соліст). Його життєвим кредо стали базові принципи джазу:

- Індивідуальна творчість (імпровізація)
- Колективна співпраця (свінг)
- Вдячність та гарні манери (витонченість)
- Боротьба з труднощами та стійкий оптимізм (блюз).

Мета дипломної роботи полягає у всебічному аналізі особистості Вінтона Марсаліса та його поглядів на музичне мистецтво.

Завдання дипломної роботи

- Проаналізувати виконання класичних творів здійснених американським трубачем (на основі концертів епохи бароко та класицизму, та творів епохи романтизму, неокласицизму);
- Розглянути філософію джазу Вінтона Марсаліса на основі виконання його джазових творів;
- Проаналізувати його книжки, телепередачі та фільми;

- Розглянути його твори на основі скрипкового концерту та Блюзової Симфонії.

Об'єктом дипломної роботи: діяльність Вінтона Марсаліса, як виконавця, композитора та популізатора музики.

Предмет дипломної роботи: аналіз та характеристика особистості Вінтона Марсаліса.

Методи дослідження: теоретичні (формалізація, системний підхід), емпіричні (спостереження, порівняння), універсальні (абстрагування, аналіз, дедукція).

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше узагальнюють творчий портрет Вінтона Марсаліса.

Структура роботи: дипломна робота складається з вступу, чотирьох розділів, висновку та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

КОРОТКА БІОГРАФІЯ ВІНТОНА МАРСАЛІСА

Вінтон Марсаліс народився 18 жовтня 1961 року в сім'ї джазового піаніста Елліса Марсаліса в Новому Орлеані. Був другою дитиною в сім'ї (з шести дітей троє стали відомими джазменами). Назвали його в честь джазового піаніста Вінтона Келлі. З шести років навчався грі на трубі в Новоорлеанському мистецькому центрі, виконував і класику (в школі) і джаз (домашні заняття з батьком). В 14 років відбувся перший публічний виступ юного трубача з Концертом Й. Гайдна у супроводі Новоорлеанського симфонічного оркестру. Через два роки - виконав Брандербурзький концерт №2 F dur Й.С. Баха.

В 1979 році переїжджає в Нью-Йорк для навчання в Джульєрдській школі. В 22 роки записує перший альбом в якості лідера джазового гурту. У наступні роки він знайомиться та співпрацює з такими легендами джазу як Сара Воган, Дізі Гілеспі, Кларк Террі, Джон Люїс, Рон Картер, Гербі Хенкон, Тоні Вільямс та іншими. З 1981 року створює власний джазовий септет, в складі якого, поряд з його старшим братом Брандфордом Марсалісом, працюють Кенні Кіркланд, Шарнет Моффет та Джеф Ватс .

З середини 80-х років починає писати власну музику. В 1983 році став єдиним виконавцем, який отримав премію Греммі в якості виконавця як класичної, так і джазової музики (на наступний рік повторив досягнення).

З 1992 року керує джазовим відділом в Лінкольн-центрі. З 1994 починається музично-просвітницька діяльність В.Марсаліса. В 1995 році вийшов серіал «Марсаліс про музику», в цьому ж році митець проводить освітню програму про музику на суспільному телебаченні. Обидва проекти були дуже успішними, про що свідчить присудження музиканту елітної журналістської премії Джорджа Пібоді. В 1996 році Королівська Академія музики Великобританії визнала його почесним членом Академії, що є найвищим фактом визнання не громадян Великобританії. В 1997 році

отримує Пулітцерівську премію за ораторію «Кров на полях». В 2008 році нагороджений найвищою відзнакою Франції – орденом Почесного Легіону та присвоєння звання рицаря. В 2011 записав концерт з блюз-рок гітаристом Еріком Клептоном «Джаз в Лінкольн-центрі». В цьому ж році його призначають кореспондентом-оглядачем з питань культури. В 2015 році стає професором Корнуольського університету. В 2017 році став наймолодшим членом Алеї слави даунбіт-джазу. В 2019 році допомагає написати аранжування до фільму Д. Притцекира «Болден».

РОЗДІЛ 2

ВИКОНАВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ВІНТОНА МАРСАЛІСА

В. Марсаліс, як трубач, є людиною двох музичних світів - класичного та джазового - виконуючи на однаково високому рівні як класичну музику для труби, так і джаз. Він часто повторює, що йому до цих пір подобається виконувати класичну музику, і спочатку він хотів стати саме класичним музикантом, однак в кінцевому результаті, він все ж вибрав джаз, так як там є «більше музики, яка йому подобається» та «в тих класичних творах, що мені подобаються, труби мало використовуються».

Погляди на виконання музики різних стилів і напрямків формувались у Марсаліса протягом одинадцяти років, проведених в Нью-Йорку. Нотний текст він вважає «малими цеглинами музичної архітектури», і на його переконання, музика має бути глибоко осмислена, - це не просто «набір нот». Митець у своє бачення музики вкладає неординарний погляд на все, власну неповторну філософію - «якщо ви обмежені певним рівнем взаємодії з людьми, то ви закриваєте для себе великий відсоток музики... за кожен твір, який ти граєш, повинен дякувати слухачу». Для нього «музика нівелює все те, що нас розділяє», все, що людина робить прекрасного, є декларацією проти потворності.

2.1 Марсаліс як виконавець класичної музики

На ранньому етапі навчання В.Марсаліс не особливо любив класичну музику: «я не розумів, що це є, я вважав, що це музика для старих європейців» (з автобіографії Марсаліса). Так тривало до першої, для нього, репетиції Новоорлеанського молодіжного симфонічного оркестру П'ятої симфонії Л. Бетховена. З того часу ставлення до класичної музики кардинально змінилося - він полюбив її і вирішив стати виконавцем класичної трубної музики. Спочатку він рівнявся на Моріса Андре («Я

прочитав всі нотатки його записів і сказав: «цей хлопець спочатку працював у вугільній шахті, а тепер грає класику на трубі»), Марсалісу подобався звук і манера француза, яку він пробував запозичити і втілити у власному виконанні.

Його дебютний запис отримав чудові відгуки та отримав премію Греммі («3 улюблені концерти для труби» (концерти Й. Гайдна, Й.Гуммеля та Л.Моцарта 1983р.)). Критики відзначали красивий дзвінкий тембр труби і надзвичайну легкість виконання. Всі наступні записи одноголосно були позитивно сприйняті критикою, а французький трубач Моріс Андре відгукувався про Вінтона як про найперспективнішого трубача всіх часів. Цікаве трактування Марсаліса щодо темпу класичних концертів - один темп на всі частини концерту - для стрункості всіх частин циклу та трактування усіх частин концерту як танець. В Концерті Й. Гайдна стрій був трохи вищий за звичайний, друга частина виконувалась у швидшому темпі, ніж це було прийнято. Концерт Й. Гуммеля був більш спокійний за темпом, складається враження, що соліст розслабляється під час його виконання, і це надає звучанню великої легкості. Третя частина виконувалася стрімко, але водночас і дуже виважено, зберігаючи однаковий темп впродовж усього концерту. Починаючи з першого альбому американський трубач вводить моду на трактування частин класичних і барокових концертів як старовинних танців тих епох.

Наступним класичним записом були «Барокові концерти для труби». У цьому альбомі зібрані не лише сольні твори для труби (концерти Мольтера та Фаша, соната Тореллі), але й ансамблі та фрагменти барокових опер. Ця робота цікава не лише тим, що в ансамблях Марсаліс сам записував усі партії труб, а й співпрацею з сопрано Едітою Груберовою, яку називали «королевою колоратури». Їх дуети вирізняються польотністю та витонченістю звучання. В цьому альбомі Марсаліс продемонстрував майстерне володіння звучанням труби у верхньому регістрі, всі твори поєднує вишуканість і простота звучання, що захоплює увагу з першої до

останньої ноти. Критики відзначали точне володіння штриховою технікою, чудове звучання легато та дивовижну інтонацію. Однак вони відмітили використання в кантиленних частинах забагато вібрато, що притаманне швидше романтичній музиці. Серед творів другого альбому виділяється Концерт Міхаеля Гайдна: він є єдиним твором для однієї труби і єдиним класичним твором серед творів барокової музики. Цей твір є стриманішим, ніж інші композиції альбому, дуже складний для виконання в технічному плані, але складається враження, що Марсаліс більше концентрується на висловленні своїх емоцій, ніж на технічній складовій музики. Також цікаво слухається соната Бібера для восьми труб. Солістом була здійснена велика робота, так як всі партії труб він записував сам, але відчуття, що грає ансамбль, залишилося. Також, зі слів Марсаліса, записувати сонату Бібера було важко, бо «кожен голос виконувався з іншої частини залу і зважаючи на акустику (записували в церкві святої Варвари в Лондоні), кожен голос був як з нового листа».

Останній класичний альбом «Музика ХХ-го століття» не був таким успішним, як попередні. Відчувається, що трубач почав більше уваги приділяти саме джазу, а не класичній музиці. Великий, насичений звук та легкість виконання залишилися незмінними, проте з джазу перенеслась складна артикуляція і зм'якшене звучання. Наприклад, в Сонаті Хелсі Стівенса американський фольклор у виконанні Марсаліса звучить по новому. Звучання труби дуже спокійне та плавне в повільних частинах Сонати, саме цей аспект відзначали музичні критики і у виконанні «Легенди» Енеску, де звук стає ще теплішим та прозорішим. У віртуозних епізодах він звучить одночасно легко і рвано. Не всі критики сприйняли його інтерпретацію «Інтради» А.Онеггера. Вони зазначали нерівномірний підхід і не зовсім точну інтонацію в стрибках, які обрамлюють цей твір. Також критики відзначили скромне трактування Сонати П.Хіндемита та не достатній для них трагізму у фіналі.

З класичними творами митець виступав у супроводі провідних оркестрів світу - Берлінської філармонії, Нью-Йорської філармонії, Бостонської філармонії та інших. Окремо можна виділити співпрацю з Кетлін Батл (сопрано) для запису барокових дуетів.

Марсаліс був виконавцем класичної музики довгий час, показуючи всі її найкращі сторони. Але в певний час прийняв рішення повністю присвятити себе джазу, що видно із запису останнього його альбому та концертних виступів. На превеликий жаль, Вінтон Марсаліс на даний момент не виконує класичну музику вже більше десяти років.

2.2 Марсаліс як джазовий виконавець.

Для Марсаліса джаз не просто стиль музики - це сенс життя. Принципи джазу він застосовує до всього, що його оточує. Він виробив свою особливу філософію виконання джазу та імпровізації, заснованої на настроях та враженнях від літератури та фольклору. Музикант осмислив джаз по новому, для нього це не просто музика, це філософія і танець одночасно, це поєднання африканської нестримності та європейської чутливості.

Початкове навчання гри в джазовій манері складалось для молодого музиканта непросто. Сам Вінтон згадував, що для нього навчитись грати джаз було доволі складним завданням. Просто відтворювати джаз не хотілось, він хотів створити контекст, щоб усвідомити, що саме він грає. Переосмислення виконання джазових композицій з більш інтелектуальної та філософської точки зору, за словами самого музиканта, було для нього найскладнішим завданням. Він не знав, що робити («мені завжди здавалось, що я звучу просто жахливо, і в класиці я звучу набагато краще, якщо в класичній музиці я чітко знав, що треба робити, то в джазі навпаки...»). Він починає приділяти дуже багато часу, (більше, ніж на практику), переслуховуванню манери гри улюблених виконавців, на яких орієнтувався. Зі спогадів Марсаліса в інтерв'ю для сайту Академії Досягнень: «Знаєш, ти

починаєш грати джаз, а грати не можеш. Ти намагаєшся імпровізувати - і це так жалюгідно звучить, ти просто технічно граєш; а потім слухаєш записи таких людей, як Кліффорд Браун і Луї Армстронг. Після того хочеться і опустити руки і продовжити працювати». Він рівнявся на музику Майлза Девіса та Луї Армстронга, хоча сам Марсаліс відзначав, що не любить, коли його порівнюють з ними, бо «вони вирости граючи в блюзових групах, а я - граючи пісні Ears, Wind & Fire».

На перших порах джазового музикування Марсаліс зіткнувся з критикою, що він просто копіює манеру Майлза Девіса. Наприклад, піаніст Кіт Джарет згадуючи про його перші спроби виконання джазу порівнював Вінтона з талановитим трубачем середньої школи. Сам Марсаліс ставився до критики з розумінням і гумором, він вважав критику корисною - бо критики показували що йому треба підтягти в рівні виконання.

Для Марсаліса джаз – це поєднання філософії, науки, психології та історії; це стиль, в якому можна найбільш виразно виявити свою майстерність. Митець вважав, що елементи джазу є у всіх стилях музики «ви можете вивчити любий стиль музики і почуєте там джаз» - (з інтерв'ю сайту Академії Досягнень), а сам джаз виникає з кожного аспекту життя, і відображає всі типи людей та їх характери.

Джаз для Марсаліса – це пошук мудрості. «Коли він розмірковує про імпровізацію, то його темою є свобода, а коли про блюз – то смуток та печаль» - це слова літературного редактора Леона Візельтьє. За переконаннями музиканта, «джазова музика – це потреба, яка не принижує інших, вона призначена для підняття всіх». «Концепція джазу (за Марсалісом) така: групова імпровізація, спільна гра ансамблю, який функціонує точно так само, як демократія. Це означає, що кожна людина має право грати те, що хоче грати, але одночасно грає і те, що змушує всіх інших добре звучати. Ритм-секція - це приклад того, як повинна працювати демократія.».

Музикант пропагує стилі джазу, про які починають забувати, за що він отримує багато критики як консерватор в джазі. Марсаліс неодноразово зазначав, що зараз джаз просувається більше в поп напрямок, і що в сучасному джазі все менше свінгу (swing – з англійської перекладається як гойдалка). Для нього найвища точка джазу - це епоха свінгу. Саме в цій манері він виконує джаз і саме через цей напрямок його вважають консервативним. Стиль джазового виконання трубача зазнає неоднозначного сприйняття деякими джазовими музикантами. На думку авторитетного виконавця Майлза Девіса: «джаз має постійно оновлюватись» та іншими (Метью Шип, наприклад, охарактеризував творчість Марсаліса як «перешкоду» для джазу).

Для Марсаліса джаз є всюди - і в класичній музиці, і в повсякденному житті.

РОЗДІЛ 3

ВІНТОН МАРСАЛІС ЯК СУСПІЛЬНО-МИСТЕЦЬКИЙ ДІЯЧ

За переконаннями, Марсаліс серед тих людей, які вважають, що треба вчитись ціле життя. На становлення його виконавської кар'єри вплинуло знайомство з різними письменниками, музикантами та науковцями. За час навчання в Джульєрдській школі у Нью-Йорку, він почав спілкуватись з Стенлі Краучем та Альбертом Мюрреєм, які багато писали про джаз. І за спогадами Марсаліса, йому завжди було соромно бути поруч з ними, бо вони так багато знали. Саме від спілкування з ними сформувалося кредо Марсаліса, що людина завжди має бути допитливою, багато читати, слухати музику, щоб розвиватися інтелектуально.

3.1 Марсаліс як викладач.

Оцінка рівня культурної освіти в США, на думку Марсаліса, є незадовільною. З його слів: «культурна освіта погана, як ніколи. Рівень знань такий же, як коли я починав 25 років тому. У цій країні важко робити речі, які мають значення. Ми все ще схильні думати про науку та математику, як про їжу, про легку атлетику, як про десерт, а мистецтва навіть немає на столі. Існує думка, що розум марнується на мистецтво, якщо це не робить вас успішним у математиці чи науці. Є деякі докази того, що мистецтво може допомогти вам у математиці та науці. Але, що ще важливіше, мистецтво говорить вам, хто ви. Воно робить ваше життя кращим».

Для Марсаліса мистецтво є важливою складовою в розвитку людини, воно «інтерпретує людську душу, а технологія людської душі не змінюється. Сила чудової музики поза часом. Ось чому вона залишається таким незамінним інструментом для навчання нашої молоді. Більше того, музика - одна з небагатьох речей, яка виходить за межі раси, класу, релігії та географії, що занадто часто розділяють нас.».

Для митця головними в навчанні музиканта є чотири складові – індивідуальність, знання музичного матеріалу, вміння працювати та бажання вчитись. Саме бажання вчитись виховує у своїх студентів вимогливий Марсаліс-викладач, бо він згадує, що коли сам вчився - займався 3-4 години на день, незважаючи був то будень, чи вихідний. Саме це він вимагає від своїх студентів: «якщо щось не виходить, то треба займатись, влюбій ситуації – займайся». В одному з інтерв'ю Марсаліс казав: «заняття мають бути регулярними та повсякденними. Не треба все вкладати в пару днів в кінці тижня. Саме це розвиває легкість та стабільність. Саме при такому підході ви не будете відчувати себе після занять, репетицій та виступів втомленими».

На його думку початківців найперше необхідно навчити розуміти те, що вони грають, бо в основному вони не думають про те, що вони грають. Він вважає, що «кожен матеріал приходить вчасно» і «не треба студенту штучно пробувати перестрибнути певні ланки прогресу».

До кожного студента у маестро власний індивідуальний підхід. На його думку не можна занадто поглиблюватись в музику, забуваючи про життя, бо «музика – це передання навколишнього світу в усіх деталях». Марсаліс переконує своїх студентів у тому, що досягнення - це побудова чогось. З другого боку не можна бути і занадто інертним. В такому випадку студент має на кожному виступі показувати що «я можу це заграти» і «не боятись ні сцени, ні публіки». Якщо студент просто хоче відтворювати звуки, то по словах Марсаліса «я даю їм неможливий збірник вправ, даю всі гами в усіх тональностях, і кажу приходити через рік». Але в різних інтерв'ю Марсаліс згадував, що такі студенти не повертались, бо їм головне було «дізнатись як записати альбом», а не «як навчитись передавати відчуття музикою».

Також він багато звертає уваги на виховання психологічної впевненості - музикант повинен грати для людей («там є слухачі, які на вас чекають, розслабтесь і грайте для них»). У його розумінні хвилювання - це те, що

допомагає виконавцю передати емоції, але при цьому Вінтон зазначає, що не треба давати хвилюванню взяти верх над собою.

Цікавими рисами виховання музиканта, на думку Марсаліса, є творча засада того, що студент має завжди злитись, так як ти «маєш злитись, тому, що ти щось не зробив, а не зробиш ти, то зробить хтось інший, і ти будеш позаду». Але водночас він говорить, що «злість не має повністю поглинати тебе, а має лишитись місце для головного, для любові».

3.2 Композиторська творчість

Марсаліс пише музику в традиціях Джорджа Гершвіна, Леонарда Бернштейна та Дюка Елінгтона, трактуючи «джаз, як класику американської культури». Для Марсаліса музика – це не тільки мелодія, для нього, в першу чергу – це форма та поетичний рух, а мелодія – це «припливи і відпливи». Марсаліс пише музику, змальовуючи всіх людей, що бачить («коли я бачу людину або потрапляю в якусь ситуацію, то я пробую змалювати її в музиці») і в загальному передає все, що споглядає навколо. Для Марсаліса все навколишнє пов'язане з музикою («ви можете зайти в зоопарк і побачите, що кожна тварина це якийсь музичний тип, або подивіться навколо, кольори є музикою»). Сам Марсаліс каже, що він ще вчиться композиції, так як йому ще бракує «техніки і майстерності в композиції». Він і в композиції не зраджує своїм принципам, пробуючи запровадити нові прийоми та елементи, поєднуючи класичні та джазові елементи музики, утворюючи новий незвичний симбіоз.

В творчому доробку Марсаліса головними творами є Концерт для скрипки з оркестром ре-мажор та «Голуба Симфонія (Симфонія в блюзових тонах)». Марсаліс вважає, що джаз - це класична музика Америки, і тому написання концертів та симфоній в джазовому стилі не представляє суперечності. Але саме така ідея - що джаз може діяти на умовах,

встановлених класичною музикою - і надалі викликає деяке нерозуміння у слухачів та критиків.

В скрипковому концерті найбільшими проблемами є «як організувати нюанси та віртуозність у джазі та блюзі для ансамблю, який не розбирається в цих стилях (технічне питання); і як створити послідовний ґрув без ритм-секції (музичне / філософське питання)». Незважаючи на побажання Марсаліса не поспішати, граючи його твір, він несе в собі різноманітні настрої, які складають враження «ліричного вокалу» на скрипці, який переходить в нервозність. У цьому творі представлені головні елементи неоромантичної та блюзової музики. В концерт Марсаліс інтегрував джазові елементи настільки ґрунтовно, що їх майже не впізнати, як джаз. В цьому концерті яскраво протиставлені партії соліста та оркестру, концертування дійсно звучить, як змагання між ними. Оркестрові «спалахи» часто нагадують циркову музику та музику для біг-бендів, в яких мідна група часто живе «своїм життям», маючи власні закінчені лінії. Також особливу складову внесли вигуки, плескання та тупотіння, які нагадують родео. Повторювальні епізоди виникають, на перший погляд хаотично, але насправді складають тонку музичну форму.

Блюзова симфонія Марсаліса створена на основі дванадцятитактового блюзу, який постійно проходить в лінії басу, утворюючи пасакалію. Кожна з семи частин написана у близькій до блюзу формі, використовуючи тематичний матеріал американського та афроамериканського фольклору з певного історичного періоду. За загальним настроєм симфонія, як і Концерт, є цікавим, багатограним твором, в якому «прохолодний тон» чергується з енергійними сплесками. Ця симфонія нагадує музику 50-их років ХХ століття.

3.3 Публіцистична та просвітницька діяльність

В основному, книги Марсаліса присвячені проблемам джазу. Вони написані простою доступною мовою з великою кількістю метафор, які допомагають яскравіше уявляти та розуміти написане. Основними темами книг є розгляд сучасних тенденцій у джазовій музиці, як то: зниження інтересу до джазу взагалі, що сучасному джазу не стає «свінгу», що всі джазові композиції стають ближчими до поп-музики, що поступово забувається філософія і витоки джазу.

В книжці «Рух до Вищої Землі» Марсаліс присвятив цілий розділ для опису джазу для новачків, як він функціонує, з чого складається і як його треба розуміти. В цій книжці він визначає та вказує шляхи для вирішення проблем, з якими стикаються музиканти, коли не розуміють: хто, що і навіщо грають в імпровізаціях. Він пояснює особливості гри в ансамблі, для якої основним є навик слухати і чути один одного. На його думку, якщо навчитись слухати один одного в ансамблі, можна не лише покращити гру, а й повсякденні стосунки. В книзі автор стверджує, що джаз несе в собі великий соціальний прогрес, який заставляє суспільство рухатись вперед. Він пояснює свою філософію джазу такими словами: «Джаз заставляє нас співпрацювати з нашою національною ідентичністю. Він показує красу демократії та особистого вибору, дозволяє охопити людяність усіх людських характерів.» Марсаліс в доступній формі дає поради як треба слухати та аналізувати джазові імпровізації. Леон Візельтьє сказав, описуючи цю книгу так: «Цю книгу можна назвати «Як любов може змінити життя», адже без любові неможливий джаз.» Саме любов в різних проявах є головною в філософії джазу Марсаліса, що прослідковується у викладі «Руху до Вищої Землі».

Книгу Вінтона Марсаліса «Послання до молодого джазового музиканта» можна вважати посібником музиканту для створення хорошої музики та ведення хорошого життя. Тут описана вся мудрість Марсаліса, яка заснована на його досвіді та помилках. В цій книзі він застерігає молодих музикантів від спроб «зробити - і взяти все і зразу». Він вказує, що в кожного

музиканта має бути смирення, тому, що це спосіб продовжувати рости, слухатися та вчитися, що саме потрібно тобі для розвитку як технічної майстерності, так і власного мистецтва, а не в «імітації чужого». У «Посланні» сформовані правила, яких мають дотримуватись всі початкові музиканти в усіх стилях музики, так як «легкість живе в структурі». Він пояснює, чому не треба втікати від проблем, а пробувати їх вирішувати. Також значна частина книжки присвячена моральним аспектам музикантів - людяності, порядності, чому потрібно бути чесним і що робити з нечесними людьми («ви зцілюєте свою культуру по одному пацієнту, починаючи з самого себе»).

Телесеріал «Марсаліс про Музику»

Це новаторський проект з музичної освіти, який вводить глядача в класичну та джазову музику в легкій та цікавій формі, орієнтований на молодь, але тут є багато думок, які цікаві і для сформованого музиканта. Його аналогії зі спортом та шкільними предметами допомагають дітям краще зрозуміти природу музики. Серіал зосереджений на огляді музичних форм, зв'язку між класикою і джазом, важливості ритму, як ядру всієї музики, а також власні думки Марсаліса про музику, музикантів і джаз.

Марсаліс в серіалі дає визначення музиці як «звучання, яке організоване в певному моменті часу», пояснює що таке ритм і чому без ритму неможлива мелодія (на прикладі «Вальсу квітів» Чайковського і обробки Дюка Елінгтона для біг-бенду), переконує, що ритм і музика нас оточують в повсякденному житті, що вдало зображає біг-бэнд. Марсаліс на ілюстраціях з повсякденного життя пояснює такі поняття, як такт, пауза та доля, що таке темп і як він впливає на сприйняття музики та емоції, які вона викликає. Доступно тлумачить різницю між розмірами і різне сприйняття тридольного і дводольного метрів на звучанні частин з балету П. Чайковського «Лускунчик». Марсаліс порівнює ритм секцію біг-бенду з перкусією в симфонічному оркестрі і визначає різницю між ними, дає

визначення синкопи і для чого вони потрібні (на думку Марсаліса «синкопа це те, що робить твір несподіваним і заставляє слухача бути уважним»).

У другій серії Марсаліс розглядає музичну форму на прикладі «Класичної симфонії» С. Прокоф'єва та пояснює її структуру, порівнюючи з будинком. Визначає значення партій та тем, і як вони взаємодіють між собою. Для показу форми в джазовій музиці він вибирає 32-тактну пісню Дж. Гершвіна «Я отримав Ритм», і розбирає структуру пісні, порівнюючи її з третьою частиною сонати. Також в цій серії розглядаються найпростіші зв'язки між акордами.

В третій серії він порівнює регтайм та марш та пояснює їхні форми. Він поєднує музику заходу та сходу, пояснює як регтайми та марші привели до джазу. Вказує музичні складові такі, як синкопованість, двохдольний метр 16ти тактовість та музичну форму з тріо. Він ж вводить поняття джазу як колективної імпровізації. Вінтон розповідає про різницю між корнетом та трубою та пояснює що таке варіації.

В четвертій серії Вінтон розглядає самостійні заняття. Він розповідає про свої 12 правил успішних занять:

- знайдіть найкращого педагога, якого тільки зможете
- організуйте свій графік
- встановіть цілі
- будьте зосереджені коли займаєтесь
- розслабтесь і вправляйтесь повільно
- довше тренуйтеся на творах які вам під силу
- грайте все максимально виразно
- не будьте занадто жорстокі до себе
- не хваліться успіхом
- подумайте і знайдіть свій шлях
- будьте оптимістичні
- завжди шукайте зв'язки з іншими речами

Марсаліс розказує про важливість в грі в ансамблі та про знаходження власного звучання.

Загальні висновки з серіалу можна винести такі:

- якщо немає ритму то нема і мелодії
- різні акценти , синкопи та ритми посилюють музику
- потрібно завжди грати інтенсивно та з душею
- синкопованість робить музику цікавішою та неочікуванішою
- вся музика існує в певній системі
- джаз - це колективна імпровізація
- щоденні заняття важливі для музиканта
- не треба поспішати

ВИСНОВКИ

Бакалаврське дослідження присвячене багатогранній творчості В. Марсаліса – не лише академічному виконавцю – як Т. Докшицер, джазовому музиканту як Л.Армстронг але й музиканта-педагога, композитора та популяризатора сучасного виконавства на трубі. Звучання класичного репертуару Марсаліса вирізняє неповторна легкість і невимушеність інтонації та фразування в поєднанні з винятковою глибиною звучання. Філософія джазової музики трактується музикантом як принцип демократії – кожен грає, що хоче, але не заважай іншому музикантові, тоді виконання джазових композицій стає гармонічним і злагодженим. Така філософія виводить митця в ряди музикантів-інтелектуалів та просвітителів. Йому є чого навчити студентів допомагаючи їм у професійному рості без зміни їх індивідуальності, йому є що сказати про особливості виконання музики на численних майстер-класах за його участі, де він пояснює важливість систематичної праці та вміння вирішувати виконавські проблеми.

Творче життя Марсаліса поряд з концертною, композиторською і педагогічною діяльністю включає ще і таку важливу складову, як популяризація музики та джазу, зокрема. Ця тема висвітлюється у площині підняття культурної освіти Америки і є провідною в усіх телепередачах, статтях, інтерв'ю, зустрічах, майстер-класах за його участі, які він проводить дуже часто. У своїх книжках митець пояснює принципи та будови форм у музиці, важливість всіх її складових, розкриває свою філософію джазу, доказує його присутність у житті. Марсаліс описуючи власне життя, застерігає молодих музикантів від помилок, які він зробив сам, багато уваги відводить питанням людяності та чесності. В телевізійному серіалі «Марсаліс про музику» пояснення музичних елементів, таких як мелодія, ритм, форма, гармонія, пауза, синкопа та інші відбувається в легкій формі. Хоч задуманий він для молодшої аудиторії, однак буде цікавий глядачам різних поколінь. Також в серіалі він розказує про «правила успішних занять».

Як композитор В. Марсаліс реалізує ідеї симбіозу джазу та класики, виходячи з того, що джаз є класичною музикою Америки, тому поєднання класичних форм з джазом є природнім та невимушеним. Його «Блюзова симфонія» - це не лише мелодія, а і ритм, форма та поетичний рух.

Музикант живе і працює за своєю філософією джазу: індивідуальна творчість – імпровізація, колективна співпраця – свінг, вдячність, витонченість, боротьба з труднощами та стійкий оптимізм – блюз. Творчість Вінтона Марсаліса унікальна та неповторна і виводить його у ряд найяскравіших музикантів сьогодення.

Список використаних джерел

1. Інтерв'ю Вінтона Марсаліса для журналу «The Guardian»
2. Джонатан Фріман огляд виконання Марсаліса творів XX століття
3. Альберт Мюррей «Stomping the blues»
4. Вінтон Марсаліс «Skin's domain: a biography»
5. Вінтон Марсаліс «Moving to higher ground»
6. Інтерв'ю Вінтона Марсаліса для сайту «Академія Досягнень»
7. Вінтон Марсаліс «Марсаліс про Музику»
8. Вінтон Марсаліс «Sweet Swing Blues on the Road with Frank Stewart»
9. Вінтон Марсаліс «Jazz in the Bittersweet Blues of Life with Carl Vigeland»
10. Вінтон Марсаліс «To a Young Jazz Musician: Letters from the Road with Selwyn Seyfu Hinds»